

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Apare odată pe săptămână sub direcția și editura „SOLIDARITĂȚII” asociația institutelor financiare române
Redacția și administrația în Palatul Camerei de Comerț și Industrie, Cluj, Piața Cuza Vodă No. 16.

Membrii asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Hunedoara), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Aurora (Năsăud) Avrigeana, Bănățana, Banca Agrară, Soc. An. privilegiată Cluj, Banca Centrală pt. Industrie și comerț Cluj, Banca Poporală (Caransebeș) Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.), Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni) Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Cluj), Corvineana, Creditul, Creditul Bănățean (Lugoj), Crișana Cugiereanu, Decebal, Detunata, Doina, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria Gorona, Aiud), Grănițerul Bănățan (Mehadia), Insofierea de credit (Veștem), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Alba-Iulia), Isvorul (Sebeșul-inf.) Isvorul (Sângiorgiu), Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcșana, Negoiul, Noișana, Olteana, Oravicișana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Iva-mare), Rîreana (Cap.-Mănăștur), Săcșana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Secășana, Selăgeana, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Șercășiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Tărnăveana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad) Zărăndeana, Zlăgheana, Zorile (Banca Invățătorilor).

ABONAMENTUL

PE 1 AN LEI 200. — PE 1/2 AN LEI 100.

NUMĂRUL 4. — LEI.

REDACTATĂ DE BIROUL „SOLIDARITĂȚII”

Director răsp. ION I. LĂPEDATU
Redactor „ VASILE VLAICU

TAXA PENTRU INSERTIUNI:

De fie-care cm 3 Lei.

Bilanțurile după tarif special.

Rugămintea redacției către cetitorii revistei.

BCU Cluj / Centra

Din prilejul noului an de gestiune, în care pășim cu numărul de față, ne luăm voie a adresa Onor. cetitori următoarea rugămintă:

Numărul de Crăciun al „Revistei Economice” trebuia și trebuie să fie o verigă finală din lanțul activității de 25 ani a acestui organ de publicitate.

Conștientă de importanța istorică a momentului, redacția a pregătit tot materialul cuvenit aceluși număr festiv.

Din cauza extensiunii volumului mare reclamat de acest număr festiv (No 52/1923), lucrarea tehnică nu s'a putut face la timp.

Dar este ușor de înțeles, că dublele sărbători împedecă omul și în lucrările curente. Cu atât mai vârtos se întârzie o lucrare extraordinară.

Aceasta este întârzierea numărului 52/1923, a numărului nostru iubilărilor, care deși compensează din destul prin bogăția și utilitatea materialului, totuși obligă redacția să ceară cuvenitele scuze Onoraților Cetitori, rugându-i să binevoiască a ține încă cât-va timp deschisă colecția anului expirat, până se va tipări numărul final împreună cu sumarul colecției.

Pentru orientare putem anticipa, că numărul nostru festiv va cuprinde peste 150 pagini, formatul obișnuit al Revistei Economice și va avea următoarele secțiuni:

1. Istoricul de 25 ani al revistei;
2. Un sfert de veac din viața bancară a Românilor ardeleni și bănățeni.
3. Probleme actuale.
4. Partea instructivă, (conturile curente)
5. Evidența comerțului și industriei românești.
6. Reclamele caselor românești de comerț și industrie

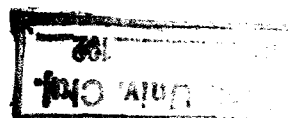
Întreg numărul iubilărilor se va broșa separat și se va putea păstra eventual chiar și deosebit de colecția anului expirat.

Redacția este încredințată, că pentru indulgența lor așteptare Onor. Cetitori vor fi compensați cu o lucrare corespunzătoare exigențelor momentului de încheiere onorabilă a unei activități de 25 ani pe terenul publicisticii de specialitate.

Interpretăm numai asigurările primite dela tipografie, că-și vor da toată silința să termine lucrarea cât se poate de bine și cât mai curând.

Firește, că până atunci nu putem sta pe loc.

Noul an de gestiune ne-a deschis porțile largi, ca să pășim cu toată încrederea pe drumul, ce ne așteaptă.

Diracția intinerarului, și ținta finală o cunoaștem: este activitatea, progresul

Spre a păstra consecvenți această direcție și spre a ne apropia tot mai mult de această țintă finală, avem nevoie de concursul tuturor amicilor și colaboratorilor noștri, precum și de sprijinul moral și material al Onor. Abonați și cetitori.

Pentru noul ciclu de 25 ani, în care intrăm, suntem aprovizionați cu program și cu experiențe suficiente și credem, că nu depășim cadrele modestiei, dacă sperăm, că „Revista Economică” va avea de înregistrat în proximitate sfert de veac o sumă de rezultate cel puțin egale cu cele, pe cari le-am trăit.

In această speranță dorim un

An nou fericit

*tuturor abonaților și cetitorilor noștri, aducându-le cu această ocazie și toate mulțumi-
rile și recunoștința redacției pentru sprijinul acordat până acum.*

La mulți ani înainte pe calea progresului!

Redacția

„Revistei Economică”

Politica monetară și financiară a Ceho-Slovaciei.

II.

Încă dela primul său pas, și-a dat seamă, că măsurile pentru regularea circulației monetare trebuie să aibă la bază o perfectă ordine în finanțele publice și o intensivă și rațională lucrare în viața economică a țării. În scopul acesta, după dânsul, se impuneau următoarele probleme principale:

1. Echilibrarea bugetului statului și, peste tot, a tuturor organizațiilor publice autonome (comune, județe) prin reducerea cheltuelilor la strictul necesar și sporirea veniturilor prin o severă politică fiscală și

2. intensificarea producției spre a se ajunge la o balanță comercială activă.

Acestea erau condițiunile materiale ale politicii financiare a lui Rasin. Dar și mai mult decât la acestea ținea însă la anumite condițiuni de ordin moral. Cerea muncă și economie nu numai în viața publică, ci și în cea particulară a cetățenilor. În această ordine de idei, înțelegea, că limitarea câștigurilor și veniturilor

nemoderate este tot atât de necesară ca și înfrânarea luxului și risipei. Peste tot era convins, că reformele monetare și financiare, inițiate de dânsul, vor putea da rezultate numai pe lângă o adâncă reformă morală a întregii societăți.

Spre a putea apreția mai bine rezultatele dobândite de Cehoslovacia în finanțele publice, să examinăm mai întâiu cifrele bugetelor sale. Aceste cifre, în care cuprindem la un loc bugetele ordinare și extra-ordinare, sunt următoarele:

	Venituri	Cheltueli	Deficite
	(în milioane de coroane)		
1919	3.710	8.615	=4.902
1920	10.426	15.278	=4.852
1921	17.299	18.026	= 727
1922	18.884	19.813	= 929
1923	18.812	19.377	= 565
1924	16.292	16.993	= 602

La cea dintâi privire observăm, că atât veniturile, cât și cheltuelile merg crescând până la 1922, când și unele și altele își ating punctul de culminațiune. Urmează apoi o ușoară descreștere pentru anul 1923, descreștere care se accentuează și mai mult în cifrele proiectului de buget pe 1924. Veniturile cresc dela 1919 până la 1922 cu aproape 410%, iar cheltuelile, pentru acelaș interval, cu 130%. Trecute peste punctul de culminațiune, atât veniturile, cât și cheltuelile se reduc până la 1924 cu câte 14%.¹⁾

Dacă am lua în considerare, că bugetul pro 1919 a fost făcut mai mult numai pentru buna ordine și că în acest an încă nu ajunsese să se fixeze adevăratele venituri și cheltueli și dacă prin urmare am privi cifrele numai dela 1920 încoace, atunci am constata, că până au ajuns la punctul lor de culminațiune, veniturile au crescut cu 80%, iar cheltuelile cu 80%.

Creșterea veniturilor a fost provocată în prima linie, prin o radicală urcare a vechilor impozite și prin crearea de impozite noi. Unul din principiile politicii financiare a lui Rasin era, că deficitele bugetare să fie preîntâmpinate prin augmentarea veniturilor din contribuțiuni. Și ca o dovadă a gradului, până la care au fost urcate contribuțiunile în Cehoslovacia, amintim la acest loc, că media impozitelor (fără im-

¹⁾ În fapt reducerea cheltuelilor este cu mult mai mare decât rezultă din cifrele de mai sus. Din expunerea de motive a Ministerului de finanțe cehoslovac asupra proiectului de buget pro 1924, rezultă, că chiar față de anul precedent 1923, reducerea este de 3.9 miliarde. Anume se spune, că pentru 1924 s'au luat salariile funcționarilor și adaosele de scumpete așa cum s'au plătit în 1923. Or, în 1923, adaose de scumpete de aproximativ 1.5 miliarde s'au dat ulterior, nefiind înscrise în bugetul original. Dacă considerăm și această împrejurare reducerea la cheltueli din 1923 pentru 1924 însemnează o ușurare bugetară de 20%.

poziții asupra averii și creșterii de avere) pe cap de locuitor era la			
	1919	1920	1921
1. impozitele directe	Cor. 138.6	Cor. 214.4	Cor. 216.9
2. " indirecte (comisuni, monopol, vămi)	" 82.8	" 234.5	" 399.5
3. drepturi, cifra de afaceri și taxa de lux	" 23.4	" 105.6	" 182.

În rândul al doilea, urcarea veniturilor a fost cauzată și de deprețierea continuă a coroanei cehoslovace, care scade dela 0.52 franci elvețieni, cât era la 20 Febr. 1919 până la 0.047, cât ajunsese în Nov. 1921. Urcarea prețurilor, ca rezultat al acestei deprețieri, a avut de urmare creșterea veniturilor cu deosebire, la întreprinderile (căi ferate, poșta, telegraf etc.) exploatate prin stat.

Reducerea veniturilor urmată după 1922, din contră e a se atribui aproape exclusiv ameliorării cursului internațional al coroanei cehoslovace. Viața mergând spre normalizare, veniturile particulare din epoca inflaționistă s'au redus treptat-treptat și cu ele, desigur și veniturile statului din impozite și celelalte izvoare.

Cheltuielile — cum am văzut — n'au crescut în tempo atât de mare ca veniturile. Ele au fost în continuu comprimate. O urcare mai accentuată se observă în anii 1920 și 1921, pe timpul guvernării socialiste și a bolșevismului latent. Dar deja în 1921, adunarea națională, îngrijorată de creșterea exagerată a cheltuielilor și în deosebi a cheltuielilor reclamate de aparatul administrativ al statului²⁾ a instituit, la propunerea lui Rasin, care pe acele timp nu mai era ministru de finanțe, o comisiune parlamentară de economii, cu îndatorirea să controleze și să reducă cheltuielile. Comisiunea aceasta a lucrat cu bune rezultate. Ajutată și de împrejurarea, că coroana cehoslovacă din toamna anului 1921 apucă o cale ascendentă, precum și de faptul, că în întreaga populație a țării, de sus până jos, se produsese o adâncă schimbare în concepția de muncă și economie, comisiunea din chestiune a avut un rol decisiv în așezarea finanțelor publice pe o bază trainică și în îndreptarea lor pe o cale normală, sănătoasă. Desigur însă, că reducerea veniturilor statului cauzată — cum am văzut — de

²⁾ Pentru funcționarii statului, în bugetele din 1919 1921 se prelininase următoarele sume:

a) cheltuieli personale			
1919	1.959 mil. față de 1919	+ 1.486	+ 75%
1920	3.445 " " "	+ 3.264	+ 98%
1921	9.750 " " "	+ 4.750	+ 243%
b) cheltuieli materiale			
1919	1.148 mil.		
1920	3.336 " "		
1921	3.226 " "		

scăderea veniturilor și câștigurilor particulare, încă și-a avut efectul său asupra reducerii cheltuielilor. Scăderea încasărilor la veniturile de impozite — se spune în expunerea de motive a proiectului de buget pro 1924 — ne obligă la o deosebită precauțiune și nu ne rămâne alta de făcut, decât să trecem la o reducere generală a cheltuielilor, corespunzătoare relațiilor schimbate prin considerarea valorii coroanei cehoslovace.

Bugetele cehoslovace au fost alcătuite totdeauna în mod solid și real. Socotelile încheiate pe primele exerciții arată, că încasările au întrecut mult previziunile de venituri³⁾ și ca cheltuielile factice au ramas mereu sub cifrele luate în bugete.

Astfel s'a încasat respectiv s'a cheltuit în realitate pentru anii 1919 1921 următoarele sume:

	Venituri	Cheltuieli	
	(In milioane de coroane)		
1919	4.370	7.195	== - 2.192
1920	12.967	12.303	== + 667
1921	17.606	15.723	== + 1.880

Rezultatul solidității și realității, cu care au fost alcătuite bugetele statului vecin, a fost, că deficitul prevăzut pentru anul 1918 în sumă de 4.905. — mil., s'a redus la 2.192. — mil., deci cu mai bine de 55%, iar în locul deficitelor bugetare următoare au apărut considerabile excedente.

Deficitele bugetare în Cehoslovacia au fost acoperite cu împrumuturi publice. Tot în chipul acesta au fost acoperite și cheltuielile de investițiuni, pentru care se alcătuiesc bugete separate, așa numite „bugete de investițiuni“.

Ca o întregire a politicii sale bugetare este a se considera și esactitatea și promptitudinea, cu care Cehoslovacia și-a organizat datoria publică și și-a împlinit obligamente față de creditorii săi. La alcătuirea ei ca stat, republica vecină avea deja o seamă de datorii externe, contractate, încă sub durata războiului, de cei ce reprezentau și luptau în străinătate pentru realizarea libertății naționale. Avea mai departe

³⁾ Pentru cei dintâi trei ani bugetari (1919 1921) s'au făcut următoarele constatări:

față de previziuni s'a realizat deci un plus de 55%.

La impozite directe.

	Previsiuni	Incasări	
	(In milioane de coroane)		
1919	589	745	= + 156
1920	823	1.207	= + 384
1921	992	1.784	= + 792
	2.404	3.736	1.332

La impozitele indirecte, inclusiv vămile și monopolurile de asemenea s'au realizat plusuri importante peste previziuni. S'a realizat un plus de ca 4.8 miliarde față de previziuni de 7.6 miliarde. Deci cu aproape 64% mai mult.

angajamente față de statele aliate pentru avansurile făcute trupelor din legiunile cehoslovace. Toate aceste datorii și angajamente au fost recunoscute și luate asupra sa de noul stat. Fondarea și considerarea statului au reclamat deasemenea considerabile împrumuturi, realizate parte în interiorul țării, parte în străinătate. În fine datoria publică a statului a mai fost augmentată și cu o parte din împrumuturile belice și antebelice din fosta Monarhie habsburgică, luate de Cehoslovacia asupra sa. Nu e locul și timpul a ne ocupa aici mai pe larg e chestiunea datoriei publice a statului cehoslovac, o chestiune de altfel foarte instructivă. Ajunge să spunem, că această datorie se poate grupa în patru categorii și anume:

1. datorii interne;
2. datoriile, rezultând din reforma monetară;
3. datorii externe și
4. datoriile, rezultând din dispozițiunile tratatelor de pace.

Dintre aceste esact, cunoscute sunt până acum primele trei categorii. Din datoriile, aparținând categorii ultime, cum am amintit mai sus numai o parte sunt preluate de statul cehoslovac. Partea cea mai mare din aceste datorii încă nu e statorită în mod definitiv.

La 31 Dec. 1921, datoria publică cunoscută era:

1. datorii interne	Cor. 9.912 mil.
1. „ din reforma monetară „	8.834 „
Total Cor. 18.746 mil.	

iar datoriile externe reprezentau o valoare de 122.7 mil. dolari aur.

Dobânzile acestor datorii au fost înscrise regulat în bugete și au fost plătite la timp atât față de creditorii interni, cât și față de cei externi. Cehoslovacia a dat cea mai largă publicitate tablourilor datoriilor sale publice, indicând cu cifre aproximative, chiar și angajamentele, ce-i vor reveni din dispozițiunile tratatelor de pace. Prin aceasta a isbutit să câștige și mai mult încrederea lumii, față de care făcea o serioasă dovadă, că e conștie de angajamentele ce le are și ce-i vor mai reveni.

* * *

Intensificarea producției în scop de a se ajunge la o balanță comercială activă, a doua problemă însemnată în politica financiară a Cehoslovaciei, deasemenea a fost realizată cu succes. Ca o dovadă arătăm, că începând din 1920 și până la 30 Iunie anul curent, exportul

total reprezintă o valoare de 71 miliarde coroane cehoslovace, în vreme ce importul numai de 57.4 miliarde. Rezultă deci un excedent de 13.6 miliarde în favorul țării, ceea ce ar echivala astăzi cam cu 400 milioane dolari.⁴⁾

Rezultatul acesta are a se mulțumi în prima linie, capabilității de producție a Cehoslovaciei, dar de sigur, și priceperii și sprijinului pe care conducătorii statului l-au dat factorilor productivi, ai țării.

Am văzut, că peste 60% din totalitatea marilor industrii exportatoare ale fostei Monarhii habsburgice, au rămas pe teritoriu cehoslovac. Aceste industrii însă fuseră sleite și desorganizate în cursul războiului. Ele trebuiau să fie din nou puse în situațiunea de a putea produce. Guvernul n'a cruțat nimic spre a le veni în ajutor. Ne aducem, aminte că Rasin voia încă la începutul anului 1919 să contracteze un mare împrumut american, spre a veni în ajutorul industriilor să-și poată procura materii prime în scopul intensificării producției. Dar planul lui fu zădărnicit de gravele schimbări politice, ce au urmat în Cehoslovacia și cari au adus la cârma țării guvern socialist și un bolșevism latent. În industrie, în comerț și în agricultură se produsese astfel de stări, încât ori ce progres real era imposibil de ajuns. Patronii steteau sub teroarea claselor muncitoare, al căror scop nu era altul, decât continua și nemăsurata urcare a salariilor. Creșterea exagerată a veniturilor acestei mari părți a populației țării a tulburat și mai mult desechilibrul economic. Consumațiunea era mai mare decât producțiunea și forța de achizițiune a monetei în interiorul țării scădea văzând cu ochii, în vreme ce și cursul internațional al ei se prăbușia cu ceaș celeritate.

Dar schimbarea de regim urmată în 1921, însemnează — în toate privințele — o epocă nouă pentru viața politică, socială și economică a Cehoslovaviei. Monopolurile asupra diferitelor articole de consumațiune, rămășițe ale măsurilor excepționale de alimentare din timpul războiului, se suprimă și diferitele „centrale“ se desființează, Antreprenorii, cari din lipsa de debușuri nu puteau reporta asupra prețurilor speșele de producțiune, se conving de necesitatea de a-și aranja mai economic întreprinde-

⁴⁾ Dacă considerăm valoarea coroanei cehoslovace după fluctuațiunile ei din trecut și nu după situațiunea de astăzi, deci în singura bază corectă pentru evaluarea excedentului activ al balanței comerciale, putem constata, că din 1920 activul mediu lunar a fost de ca 5 milioane dolari ajungând la 11 milioane în 1922, pentru a se reduce în primul semestru al anului curent la 8 milioane.

rile lor. De altă parte, lucrătorii înțeleg, că nu pot beneficia de salarii mari, decât numai atunci, dacă crește rendementul de muncă. Ei caută acum să mențină, să nu se mai urce salariile. Se fac mari economii în bugetul statului. Tot asemenea fac și celelalte organizațiuni publice autonome (comunele, județele) în bugetele lor, silindu-se să și acopere deficitele nu atât din împrumuturi, cât mai mult din impozite. Regimul economiilor își face cale atât în producțiune cât și în finanțele publice. Acesta a fost momentul, când în Cehoslovacia s'a decretat completa libertate economică. Era în toamna anului 1921.

Rezultatele noului regim se arată imediat. Cu un buget echilibrat, cu finanțele publice ordonate, cu o intensă activitate economică în toată țara și cu o balanță comercială activă, moneda cehoslovacă apucă drumul consolidării continue. Dela 0.047 franci elvețieni, cât era la începutul lui Noembrie 1921, se urcă fără întrerupere ajungând la 0.10 în Ianuarie 1922; și la 0.16—0.17 în toamna aceluiaș an. De atunci s'a menținut acest curs. Îmbunătățirea și stabilizarea cursului coroanei cehoslovace la un nivel atât de favorabil a avut drept urmare scăderea succesivă a prețurilor și normalizarea tot mai mult a vieții. Desigur, un mare succes, pe care nu l'au ajuns nici unul din statele ce înconjoară această țară. Ultima dovadă a acestui succes o face — cum am văzut mai sus — proiectul de buget pro 1924, în care la cheltueli se arată, față de anul precedent, o reducere de 3.8 miliarde. Iar dacă considerăm, că și în bugetul de investițiuni, cu probleme tot atât de valoroase, ca și bugetul anterior încă s'au putut face reduceri de 0.7 miliarde, putem constata o reducere totală în cheltuelile republicei de 4.5 miliarde.

* * *

Se poate spune fără exagerare, că meritul de frunte pentru toate succesele financiare și economice ale Cehoslovaciei, revin lui Alois Rasin. El a pus baza, pe care s'a construit și se construiește munca financiară și economică a noului stat și care zilele trecute și-a putut serba a cincea aniversare a existenței sale cu rezultate atât de fericite. Dar opera cea mare a lui Rasin a putut fi înlăptuită și grație condițiunilor morale, pe care le-a propagat cu însuflețire de apostol. Aceste condițiuni erau: muncă, sobrietate și economie. Trebuie să crățăm și să producem — spunea dânsul în una din ședințele adunării naționale — dacă vrem

ca coroana cehoslovacă să nu fie egală cu cea austriacă. Tot cu aceiași ocaziune încheia: „nu noi suntem aceia, cari, în această adunare vom putea restabili schimbul în virtutea unei legi sau decret, ci această restabilire va fi posibilă numai prin muncă și spiritul de economie al întregii populațiuni. În sfârșit, ca să mai cităm câteva din adevărurile, pe care le propaga dânsul, iată ce spunea în alt loc și cu altă ocaziune: „Pretutindenea oamenii caută compensații imediate pentru suferințele îndurate în cursul cataclismului, prin cea ce nu isbutesc a face altceva, decât să prelungească boala economică de după războiu. Noi însă credem și continuăm a crede — încheia dânsul — că numai moravurile puritane și simplitatea pot salva republica și Europa de funestele consecințe ale războiului“.

Ion I. Lăpedatu.

Rezultatele Improprietării.

— Cifre oficiale —

Exproprierile și improprietările s'au făcut în fiecare provincie conform legii agrare proprii acelei provincii.

În *Vechiul Regat* s'au expropriat până la 2.530,000 hectare, iar după facerea exproprierilor și în cadri-later se va atinge cifra de 2 mil. 600 000 hectare.

Din aceste 2.600,000 hectare, suprafața cultivabilă, pe care o va atinge exproprieria totală în vechiul regat, va merge la comune pentru pășuni comunale circa 350,000 hectare rămânând pentru improprietărirea celor îndreptățiți la improprietărire trecuți pe tabloul de improprietărire circa 2.250,000 hectare și aceasta pentru aproximativ un milion de țărani cari sunt trecuți pe tabloul celor îndreptățiți. Din acest tablou îndreptățiți până azi s'au improprietărit 415.000 nu mai e pământ de improprietărire decât circa 180.000 cu care prin urmare se va atinge cifra de aproximativ 604 000 dintr'un milion. Vreo 411.000 din cei trecuți pe tablou i'e de improprietărire, deci recunoscuți ca îndreptățiți a se improprietări în categoriile la cari sunt trecuți, nu vor ajunge să ia pământ. Chiar cei 600,000 cari vor lua pământ nu toți primesc loturi de improprietărire întregi. În acest număr intră și acei cărora li se completează pământul, pe care deja îl au, și acei cari au primit în unele localități loturi mai mici de 5 hectare. Altmintrelea cele 2.600,000 de hectare nu s'ar fi ajuns la 600 000 de capi de familie cât se vor improprietări.

Dacă s'ar fi dat câte 5 hectare la cei 600,000 ce se improprietăresc, ar fi trebuit 3 milioane de hectare, pe cari nu le avem.

În *Ardeal* până astăzi sunt expropriate 2.366,000 jugăre, ceea ce reprezintă — fiindcă un jugăr are ceva mai mult ca o jumătate de hectar, circa un pogon — cam 1.200,000 de hectare. Din aceste 2.366,000 de jugăre, 760,000 de jugăre, adică aproximativ 400,000 de hectare sunt pământ arabil restul sunt: 974.000 de jugăre păduri și 631,637 de jugăre sunt pășuni și fânațe. Aceste pășuni și fânațe ca și pădurile, nu merg în *Ardeal* la improprietărea individuală, pășunile se dau comunei ca pășuni comunale, iar pădurile se dau tot comunei pentru completarea sau crearea de păduri comunale.

În *Ardeal* sunt recunoscuți pe tablourile de improprietărea 525.000 capi de familie, dintre cari 391.000 sunt români, iar 133.000 cetățeni români de altă origină.

Fiind dată cantitatea de pământ expropriat și cu ce s'ar mai expropria, nu se va putea improprietării în *Ardeal* cu loturi tip făcute mai mici decât maximum prevăzut de lege, decât 350.000 de suflete din cele 525.000 de suflete, cari sunt trecuți până azi ca îndreptățiți pe tabloul de improprietării. Vor rămâne dar circa 200.000 de îndreptățiți, fără pământ.

În *Bucovina* avem 61,461 de hectare expropriate în 1.077 de moșii, iar numărul îndreptățiților sunt 90,000 din cari numai 30,000 vor putea fi improprietăriți cu maximum, în medie de două hectare de cap.

În *Basarabia* s'au expropriat 1.505.386 hectare, din cari 1.002,083 hectare pământ cultivabil și 503 mii 303 hectare păduri și pășuni și s'au improprietării 335.000 țărani din 500,000 îndreptățiți.

Comercializarea industriilor Statului.

La ministerul de industrie și comerț comisiunea bugetară a Camerei a discutat ideea de a se lua conducerea oficială, biurocratică a tuturor instituțiilor cari aparțin statului și cari nu se pot desvolta din cauza birocrației mărginite și rigide, în care sunt administrate.

Este vorba de poștă, de serviciul maritim și și fluvial, de exploatarea miniere, pe cari le are statul, de staturile balneare, de Regia Monopolurilor.

Căile ferate nu intră în discuție.

S'a stabilit în principiu, ca acestor instituțiuni spre a se putea desvolta și spre a putea deci da rendementul pe care poate să-l dea, — să li se dea o administrație comercială.

Fiecare din această instituție va fi administrată de un consiliu de administrație numit de guvern, care va avea depline puteri de a gospodări administrația respectivă.

Va mai fi numit de asemenea și un comisar al guvernului, care va avea misiunea de a imprima conducerei, punctul de vedere al guvernului.

Fondurile de rulent pentru dezvoltarea instituțiilor, de cari vorbim se vor lua din bugetul statului.

Era vorba de a se recurge și la subscripția publică, dar s'a opus dl Vintilă Brătianu, căci aceasta ar fi fost contra principiilor sale economice.

S'a părăsit de asemenea ideea unei autonomii complete, căci s'a ridicat întâmpinarea, că nu se poate încredința o avere imensă a statului conducerii unui singur om: director general sau administrator.

În curând se va aduce în discuția Parlamentului proiectul de lege, care să transforme această hotărâre în fapt.

Proiectul de lege va fi scurt și va vorbi de comercializarea instituțiilor și bunurilor statului cari au acest caracter și cari nu se pot administra cum trebuie din cauza conducerii biurocratic de astăzi.

Că lor ferate li se va da o altă organizație. E vorba de o organizație semi-comercială, în care conducerea să fie tot supusă influenței directe și imediate a statului.

Almin.

Indreptarea calendarului vechiu.

Hotărârea Sfântului Sinod al bisericii ortodoxe din Regatul României.

Corectura ce se va face calendarului iulian (vechiu) în 1 Octombrie a. c. presa o numește în pripă „*unificarea calendarului*”, ca și când ar fi vorba de vreo erezie politică adusă în sfârșit la unificarea cu calendarul corect occidental.

Adevărul este însă următorul:

Sfântul Sinod al bisericii ortodoxe române autocefale, întrunit în sesiune ordinară de toamnă, în ședința sa din 31 Octombrie (13 Noembrie) 1923, luând în deliberare comunicatul Patriarhiei din Constantinopol de sub nr. 3124 din 1923 privitor la îndreptarea calendarului iulian, în conformitate cu propunerile conferinței delegaților bisericilor ortodoxe, întrunit la Constantinopol în luna Mai 1923, la propunerea comisiunii sinodale, fiind referent P. S. Sa Episcopul Vartolomeiu, și după debateri îndelungate în unanimitate și cu însuflețire a adus următorul.

CONCLUZ

I.

Știut fiind, că între anul astronomic-solar și între anul civil-calendaristic există o diferență, care în curs de veacuri a devenit simțitoare, cauzând atât în viața religioasă și socială, cât și în cea economică a statului și poporului, mari perturbațiuni și pagube morale și materiale, Sfântul Sinod constată necesitatea îndreptării calendarului iulian, azi în uzul bisericii

ortodoxe creștine și decide, ca această întreprindere să se facă având un caracter propriu.

II.

Constătându-se, că data echinocțiului de primăvară, stabilit de către primul sinod ecumenic dela Nicea pe ziua de 21 Martie, în urma diferenței dintre durata anului solar și dintre durata anului calendaristic, a rămas îndărăt la 8 Martie, arătând o întârziere de 13 zile, Sfântul Sinod decide îndreptarea acestei greșeli, în ceea ce privește trecutul prin suprimarea acestor zile, ca să fie echinocțiul de primăvară iar precum s'a hotărât de sfinții părinți dela Nicea (325).

III.

În ce privește viitorul, se menține modul de calculare a calendarului Iulian, după care tot al patrulea an e bisect. Vor exista deci — ca și până azi — două feluri de ani: ani comuni cu 365 zile și ani bisecți cu 366 zile. Tot al patrulea an va fi bisect. Dar anul solar nu este precis de 365 zile și un pătrar, ceea ce justifică a adăoga tot la patru ani încă o zi întreagă; că anul solar este cu 11 minute 14 secunde, 02 mai scurt. Această diferență face în 128 ani o zi întreagă; în 900 ani face 7 zile. Îndreptarea pe viitor a acestei diferențe se va face în anii seculari prin o nouă omisiune de zile după următorul calcul:

Dintr'un ciclu de 900 ani, 7 ani vor fi comuni și numai 2 bisecți; și anume ani bisecți vor fi acei ani seculari, cari divizați cu 9 vor da un rest de 2 sau 6. Astfel din grupul de 9 ani seculari, 2000—2800 ani bisecți vor fi numai anii 2000 și 2400, iar ceilalți ani seculari 2100, 2200, 2300, 2500, 2600, 2700 și 2800 vor fi socotiți ca ani comuni, deși unii dintre ei împărți cu 4 nu dau nici un rest; deci după regula generală ar trebui să fie bisecți, de 366 zile. După această regulă lungimea medie a anului civil va fi de 365 zile, 5 ore, și 48 minute, deci în concordanță aproape așăvârșită cu lungimea medie a anului solar, reducându-se diferența anuală la 2 s. 02, pe când după calculul astronomului Lelius de pe vremea Papei Grigoriu al XIII-lea diferența este de 26 s. 02. Astfel calendarul nostru este mai perfect. După hotărârea Sf. Sinod, în curs de 800 ani între calendarele azi în uzul lumii creștine nu va fi în această privință nici o diferență.

IV.

Cu privire la sărbarea Paștilor se mențin principiile și dispozițiile canonice, stabilite de întâiul sinod ecumenic de la Nicea. În temeiul acestor principii și dispoziții canonice Paștile se serbează în prima Duminică după luna plină, care urmează echinocțiului de primăvară. Considerând, că după calendarele creștine azi în uz, calcularea lunii pline este neexactă (cu 5 zile mai târziu), pe viitor va fi hotărâtor momentul, în care luna plină, ce urmează după echinocțiul de primăvară se arată deasupra Sfântului Mormânt al Domnului din Ierusalim.

Iar dacă s'ar întâmpla, ca data sărbării Paștilor astfel stabilită să concadă cu pasca evreească, în acel caz sărbarea Paștilor noastre se amână pe Duminică următoare, cum prescriu dispozițiile canonice.

V.

Sărbătorile fixe și zilele fixe din cursul săptămânii, apoi numărul lunilor și al zilelor din săptămână rămân la locul lor întocmai ca azi.

VI.

Așezarea glasurilor a sveltinelor cu evanghelia utreniei, a apostolului și a sfințelor evanghelii dela liturghie, rămân, ca și până acum, în legătură cu sărbarea Paștilor.

VII.

Data începutului acestui calendar se stabilește pentru luna Octombrie, anul 1924, devenind 1 Oct. ziua de 14 Octombrie.

Ca dispoziție tipiconală de ordin intern, Sf. Sinod dispune, ca sfinții din cele 13 zile ale lunii Octombrie a calendarului actual, în anul 1924 să se sărbeze în mănăstiri în tot atâtea zile consecutive, ce urmează după 14 Octombrie, iar în bisericile parohiale se vor prăznuși toți deodată în ziua de 14 Octombrie.

VIII.

Hotărârea Sfântului Sinod se comunică celor patru Patriarhate ale bisericii ortodoxe și Sf. Sinoade ale bisericilor autocefale naționale, pentru a se obține consensul întregii biserici ortodoxe, una, sfântă, sobornicească și apostolească.

IX.

Universitățile din capitalele statelor ortodoxe (Atena, Belgrad, București, Poltava) vor fi solicitate prin Sfintele Sinoade ale bisericilor ortodoxe din respectivele state ca să calculeze data lunii pline astronomice ce urmează după 21 Martie, pentru un period de cel puțin 25 ani după meridianul ce trece prin Ierusalim și datele să se comunice prin mijlocirea Sfintelor Sinoade Patriarhice ecumenice din Constantinopol.

În caz de necesitate delegații Universităților vor putea fi convocați de către Patriarhie la o conferință comună pentru unificarea datelor.

Președinte, Mitropolit-Primat

(ss) Miron

Director, (ss) Pr. T. Simezea.

CRONICA SĂPTĂMÂNALĂ

La mulți fericiți ani! Din prilejul Anului-Nou dorim tuturor cetitorilor noștri: la mulți ani fericiți!

Numirea localităților. Ministerul de interne, incunoștințat, că diferite administrații de ziare din țară continuă a indica numele comunelor în limba maghiară sau germană pe benzile sub care se trimit ziarele abonatilor, a hotărât că aceste indicațiuni să se facă numai în limba română. Ziarelor ce nu se vor conforma, nu li se vor da curs la expediție.

Inflația și Banca Națională a României. Se află în circulație bilete de bancă pentru suma de 17.681,992.200 lei, contra 15.371,570.036 cum a fost la aceeași dată a anului trecut.

Scontul s'a urcat la 5.396,512,061 lei față de lei 3.421,781,508, cum a fost la aceeași epocă din anul trecut.

Stocul metalic:

Anul trecut: 5,137,982.024.

În prezent: 5,896,797,755.

Bonuri de tezaur de-ale Statului în gaj pentru 8.638.834,000.

Viitoarea țară a hârtiei. Cel mai mare fabricant de hârtie dela anul viitor încolo va fi Canada. Prezicerea aceasta o face biroul statistic al Canadei într'o dare de seamă, după care producția de masă de hârtie a Canadei pe anul 1922 va ajunge la 31.157,07 lire sterline, ceiace însemnează un spor de 800,000 lire sterline. Actualmente lucrează în Canada 104 fabrici de hârtie, din cari 48 produc numai masă de hârtie, 38 numai hârtie, 28 masă și hârtie în același timp. Cantitatea masei de hârtie fabricată s'a urcat în 1922 la 2,150,025 tone în valoare de 21.417,153 lire sterline; din aceasta s'au fabricat 1.081,364 tone de hârtie de tipar.

Iși vinde copiii. Ziare ungurești scriu, că la Debrețin, n piața de vechituri, o mamă și-a expus spre vânzare patru copii, pentru că bărbatul său în valid de război, primește prea puțin ajutor dela statul maghiar. Unul dintre copiii expuși, se zice că au fost cumpărat, cu câteva mii de coroane, din partea unui țaran.

Contractul de grâu al Ungariei. Între guvernul din Budapesta și Elveția s'a încheiat un contract pentru vânzarea a 7000 vagoane de grâu, care urmează a fi furnizate până la 10 Decembrie 1924. Contractul prevede ca Elveția să dea Ungariei un acout de 20 milioane franci elvețieni, pentru care percepe o dobândă de 5 la sută. Pe de altă parte guvernul ungar e obligat ca — din câștigul realizat prin această vânzare — să achite cu 10 la sută datorile Statului către Elveția și să cumpere din Elveția vite de reproducție, reprezentând alte 10 la sută din beneficiul realizat. Restul beneficiului urmează să fie vărsat centralei devizelor din Ministerul de finanțe ungar. Beneficiul, pe care Statul ungar îi va realiza prin executarea acestui contract este evaluat la 2 milioane franci Elvețieni. Răspunzând la o interpelare în adunarea națională, ministrul alimentării a declarat, că guvernul dispune deja de o cantitate de 10 000 vagoane de grâu și va putea executa deci contractul.

Iluzii deșerte. Exregina Ungariei, Zita, a declarat unui ziar unguresc din Budapesta, că nu recunoaște schimbările actuale în harta Europei centrale, și că fiul său Otto va ocupa tronul maghiar, îndată ce va ajunge în vârstă de a-l putea ocupa. Până atunci „moștenitorul“ învață geografia veche înainte de război...

Cum se cunosc banii falși de 500. Sunt multe hârtii de 500 lei falsificate. Iată cum se cunosc banii falși: La cele bune se văd foarte bine cele două capete, dacă le ții către lumină, pe când la cele false nu. Luăm un creion, scriem pe hârtie numărul tipărit cu negru dela partea stângă a hârtiei și-l înmulțim cu 25. De pildă 375 ori 25 egal 9375. Apoi ne uităm ce fel de literă stă înaintea numărului 375. Să zicem că stă: B. Aceasta fiind litera a două, scadem doi din 9375, așadară 9375—2 egal 9373. Această sumă o împărțim în două așa: 92 și 73. Una din aceste sume: 93 trebuie să fie aceeași cu numărul din mijloc deasupra banului, iar celălalte 73 cu numărul din jos.

Concurs.

Direcțiunea Institutului de credit și economii „Poporul“, societate pe acții în Lugoj prin aceasta publică concurs la postul de *Director executiv*.

Reflectanții, dela cari se cere să fie absolvenți ai unei școale comerciale superioare și cu o practică de bancă de cel puțin 10 ani, vor avea să-și înainteze cererile, concomitente de toate documentele necesare, Direcțiunei Institutului până la 20 Ianuarie st. n. 1924, cu notificarea condițiilor de plată.

Postul se va ocupa imediat după alegere.

Lugoj, 22 Dec. 1923.

